

- az általános rendszertervezési elveknek az adott körülményekre való adaptálása,
- a számítógépes rendszer megvalósítási modelljének kimunkálása és a beszerzendő eszközök kiválasztása,
- ajánlások készítése a majdani technológiai folyamatok megszervezéséhez,
- a megvalósítandó rendszer sémáinak és paramétereinek „bemérése” a hasonló rendszerekkel való összehasonlítás lehetővé tétele érdekében,
- a tervezésben preferálandó jellemzők (integrációs, kooperációs, állományhasználati stb. mozzanatok) előtérbe állítása,
- az új üzemmódra való áttérés fokozatosságának ajánlása.

Maga a tervezés bonyolult, „többszintes” munka a könyvtári-információs tevékenység produktívabbá tétele céljából. Miközben irányadók azok a követelmények, amelyek a bonyolult ipari rendszerek tervezésében érvényesítendőek, de: mindezt a könyvtári-információs tevékenység sajátosságaira való tekintettel kell érvényesíteni; nem utolsósorban az előzetesen felderített „emberi tényezők” tekintetbevétele szükséges. Ezzel függ össze az eszközök és berendezések különösen gondos kiválasztása, továbbá több tudományos-módszertani elv érvényesíteni tudása. Végül megfelelő „üzenetek” rögzítésének formájában kell átadni a szóban forgó könyvtári-információs rendszereket.

Az imént említett tudományos-módszertani elvek a következők:

- az identitás (= minden rendszerben vannak azonos mozzanatok, a köztük lévő különbség, hogy az azonos szakaszok tartalmukban és időleges paramétereikben különböznek egymástól),
- az eszközök kompatibilitása,
- a programellátás integrált és moduláris volta,
- a „technológiaság” (= az új rendszerhez új technológia jár, a régi minden további nélkül nem alkalmazható),
- az „egyszeriség” (= egyszeri feldolgozás, többszöri használat),
- a korporativitás (egyszerűbben szólva: együttműködés a feltárásban),
- a hálózatba való integrálódás,
- az irányítás számára monitoringlehetőség,
- a nemzetközi együttműködés,
- a lehetőség szerinti egységesítés és tipizálás.

Az ismertett módon működő számítógépesítést elősegítő szolgáltatás a jövő útja, a világ információs áramlásába való bekapcsolódás előfeltétele.

ŠRAJBERG, Ű. L.: Avtomatizaciá kak novos naučnoe napralevenie v bibliotečno-informacionnoj oblasti. = Naučnye i tehničeskije biblioteki, 2. sz. 2000. p. 5–11./

(Futala Tibor)

Új kelet- és közép-európai piaci adatbázisok

Kelet- és Közép-Európa 27 országa jelentősen különbözik egymástól, nemcsak a magánvállalkozások megítélésében, hanem a helyi gazdasági viszonyok nagymérvű eltérésében is. Ezek a tényezők erősen befolyásolják az angol nyelvű céginformációs adatbázisok elérhetőségét és minőségét ezekben az országokban. Tény azonban az, hogy vannak elektronikus módszerek business információk szerzésére, többek között „sárga lapok” (szakmai mutatók, vagyis „arany oldalak”) jellegű online és/vagy CD-ROM adatbázisok formájában. Ezekből és hasonlókból mutatjuk be az interneten elérhető források egy csokrát.

Traveller's Yellow Pages: St Petersburg Edition
Szentpétervári cégek jól használható forrása, amely e-mail címeket, nyitvatartási időket, közeli metróállomásokat, webcímeket és szokásos cégnevmutató adatokat tartalmaz.
www.travellersyellowpages.com/stpete/index.html

Ukrainet Yellow Pages

Ukrainai vezető cégek adatait tartalmazza.
www.ukrainet.lviv.ua/yellow/pages.htm

Yellowweb Hungary

Magyar cégek átfogó jegyzéke.
www.yellowweb.hu/index.asp?lang=1

Romania Yellow Pages

Vállalkozások alapjegyzéke.
www.romaniayellowpages.com

Kazakhstan Yellow Pages

20 000 vállalat adatait tartalmazza.
www.kazakhstanyellowpages.com

A fenti „Arany Oldalak” forrásokon kívül számos, szokványos cégmutató adatbázist találhatunk, amelyek változó részletességgel ismertetik a cé-

geket. Tudnunk kell azonban, hogy a Közép- és Kelet-Európa cégeit ismertető adatbázisokban csak a nagyobb vállalatok adatai vannak meg. Minél szélesebb a földrajzi lefedettség, annál kevésbé alapos a céginformáció. Minden vállalatról megtalálhatjuk a címeiket, a kontaktusszemélyek adatait, a vezetők nevét, az alkalmazottak számát, az alapítás évét, és a termékek, szolgáltatások, tevékenységek leírását. Időnként tartalmazzák a munkatársak nyelvismeretét, az értékesítés és forgalom adatait is. Az ilyen típusú szakmai mutató (*directory*) adatbázisokat jó nevű, megbízható kiadók készítik. Lássunk néhányat!

East European Kompass on disc

A legutóbb 2000 májusában frissített CD-ROM 289 415 vállalat alapadatait tartalmazza, s ezzel legnagyobb az ilyen típusú adatbázisok közül.
www.ntis.gov/fcpc/cpn5805.htm

Central and Eastern European 2000

Ezt az adatbázist a Dun & Bradstreet állítja elő. Földrajzilag korlátozott: a Cseh Köztársaság, Szlovákia, Horvátország, Magyarország, Lengyelország és Szlovénia cégeit tartalmazza.
www.dbeuro.com/emc/CDROMS.html

Közép-Kelet-Európa és a CIS (FÁK) nagyobb vállalatai 2000

A Graham & Whiteside szolgáltatásában megjelent adatbázis széles országspektrumot ölel fel a térségben, ahol mintegy 10 000 cégről található viszonylag hasonló tartalmú információk.
www.biz-lib.com/ZGWCCCE.html

A két globális céginformációs adatbázis egyike, amelyek a térség országainak fő gazdasági egységeit ismertetik, az *ISI Emerging Markets*. Ennek tartalma számos pénzügyi szolgáltató és speciális céginformáció. A másik, a *ThomsonDirect.com* széles körű üzleti és pénzügyi információforrás.
www.securities.com/cgi-bin/ishp
www.thomsondirect.com/TDApp/promo/about/home.html

Lehetőség van a földrajzi lefedettséget egyetlen országra korlátozó információs források elérésére is az interneten. A legtöbb közép-kelet-európai országnak van saját országos adatbázisa a *Kompass* sorozatában. Pl. a magyarországi *Kompass* 20 000, az oroszországi 40 000, a lengyelországi 43 000, a cseh köztársasági 15 000, az ukrainai 25 000 cég adatait tartalmazza.

Más országos cégforrások a következők:

Inform Katalogs

Ezek egyike a Cseh Köztársaság 20 000 vállalatára, másika Szlovákia 5000 vállalatára tartalmaz céginformációkat.
www.inform.cz

Russian Industry Enterprises

12 000 oroszországi cégmutatót tartalmazó adatbázis.
www.ecam.ru

Polish Company Directory: TeleAdreson Online

Ez a lengyelországi céginformációs adatbázis, amely 70 000 vállalat információit szolgáltatja, a széles körű fedettség, valamint az alapvető részletek és kereshetőség jó szerveztségének iskolapéldája.
www.teleadreson.com.pl

Kompass Estonia

3500 észtországi cég adatbázisa.
www.kompass.com

Genios Datenbankbeschreibungen

Ez az online cégmutató kevésbé szelektív, mint a *Kompass* termék, viszont 7000 észtországi vállalatra terjed ki.
www.genios.de/sheets/ESTF.HTM

Számos országban készítenek olyan vállalati ismertetőket, amelyek külföldi beruházókhoz és potenciális partnerekhez fordulnának Európában. Az információkat persze óvatosan kell kezelni, viszont ezek a források hasznosak az alapadatok megismeréséhez és a kontaktusfelvételhez. Néhány példa:

Latvian Development Agency (Lettország):
www.lida.gov.lv,

Czech Information Centre (Cseh Köztársaság):
www.muselik.com/czech/frame.html,

Polish Agency for Foreign Investment (Lengyelország): www.paiz.gov.pl,

Foreign Investment Agency (Üzbegisztán, cégek iránti érdeklődést fogadó hivatalos ügynökség):
www.gov.uz/fia,

Russian Business Cooperation Network (Oroszország): www.rbcnet.ru.

Tőzsdei információk is kereshetők vállalati szinten, a kereskedelmi kamarák szolgáltatásában. Ennek egy példája a *Russo-British Chamber of Commerce*, amely oroszországi-nagy-britanniai kapcsolatokra vonatkozó mélyeségi cégprofilokat szolgáltat: www.rbcc.co.uk.

Cégek részletes adatai kereshetők úgy is, hogy termékek vagy szolgáltatások speciális útmutatóiban böngészünk. A Business Monitor International számos cég- és termékadatbázist, illetve kiadványt készített, amelyek közép- és kelet-európai cégeket és azok termékeit tartalmazzák ágazatonként. Ilyenek pl. a gyógyszeripar multinacionális cégeinek ismertetője, a híradástechnikai ipar, a vegyipar, a petrokémiai ipar, az energia- és bányai ipar, az építőipar stb. mutatóinak kiadványai és elektronikus változatai. Ezeket a kategóriákat orszákok szerint csoportosítják, pl. mint a *Foreign Companies in Russia* (külföldi cégek mutatója Oroszországban): www.businessmonitor.com.

Az exportőrökre is lehet kereséseket végezni különféle directory adatbázisokban. Ezek példái a *Czech Exporters*, 2000 cseh exportorientált vállalat jegyzéke, évenként frissítve: www.inform.cz, és az *SLO-Export Directory*, 2000 szlovén cég alapinformációival: www.gzs.si/eng/index.htm.

Mind a 27 országban törvényes kötelezettség a cégek hivatalos bejegyzése. Ezeknek a jegyzékeknek egy része elérhető az interneten is, mint pl. a *Company Register Online*, Magyarország 350 000 vállalatának bejegyzett adatai: www.infohaz.euroweb.hu/ceg/cegjegya.htm, vagy a romániai cégek profiljait, nyereség- és veszteségjelentéseit szolgáltató jegyzék, a *National Trade Registry Office*: www.onrc.ccir.ro.

Cégek pénzügyi helyzetét részletesen elemző információforrás ma még alig áll rendelkezésre, de számuk egyre nő. Három termék emelhető ki közülük.

Skate Financial Network

Mintegy 400, elsősorban orosz vállalat tevékenységét ismertető adatbázis, amely legfontosabb pénzügyi adataikat, tőzsdei helyzetüket, cégvagyonukat, kereskedelmi kilátásaikat, tőkebefektetéseiket és fejlődési trendjeiket tartalmazza: www.skatefn.com.

Albertina Financial Profiles

Mintegy 6000 csehországi cég éves pénzügyi eredményjelentéseit, továbbá kb. kétmillió cseh és szlovák vállalat adatait tartalmazza. A cégprofilokban adóssági helyzetük is megtalálható: www.albertina.cz/english/index.html.

Russian Company Service

Cégadatok kitűnő adatbázisa, amely többek között az ár/jövedelem arányokat, részvényenkénti jövedelmeket, összforgalmi adatokat, piaci tőkeadatok, nagyobb részvényesek és osztalékok visszatekintő adatait stb. tartalmazza. A cégprofilokat egységes kétoldalas ismertetőben közli. Az internet-hozzáférési adat hiányzik, fax: +44 (0) 1424 774433

Tudnunk kell azonban, hogy minden felsorolt és fel nem sorolt elektronikus adat- és információforrás ellenére, amelyek adatbázisban, az interneten vagy más módon elérhetők, valamennyi, bennünket érdeklő céginformáció megszerzése gombnyomásra ma még csak álom.

/KONN, Tania: Emerging markets in Eastern Europe. = Information World Review, 165. sz. 2001. január, p. 14–15./

(Roboz Péter)

Oroszországban hozzáfogtak az elektronikus nemzeti könyvtár koncepciójának kimunkálásához

Akárcsak világszerte, Oroszországban is viták folynak arról, hogy a sokasodó elektronikus könyvtárak könyvtári, azaz a könyvtárakban szokásos gyűjtő, feltáró, tájékoztató szervezetek-e egyáltalán, avagy nincs semmi közük a könyvtári rendszerhez. Ettől függetlenül 1999 tavaszán a szövetségi kormány már lépett az elektronikus könyvtárak ügyében, amikor határozatban kötelezte az illetékes tárcákat és főhatóságokat, hogy a meglévő erőforrásokra és a prognosztizált pers-

pektívákra tekintettel munkálják ki az elektronikus könyvtárak koncepcióját, illetve készítsenek koncepcionális előterjesztést ez ügyben. Ezt a feladatot egy nemzetközi munkacsoport gyorsan megoldotta, a vele kapcsolatos előterjesztés a Tudományügyi Minisztérium közvetítésével megérkezett a kormányhoz is. Reális remény, hogy ennek az előterjesztésnek magjából – nemzeti elektronikus könyvtár címen – állami, költségvetésszerű finanszírozott program valósulhat meg.